

med at betale denne Møllestyld, som man for Kongerigets Vedkommende allerede slog en Streg over i 1852. Jeg troer, at der her er et Spring eller en Lacune i Lovgivningen, som det vil blive nødvendigt at udfylde ved en ny Lov. Jeg kan ikke komme bort fra denne min usforgribelige Mening, at der her foreligger ikke blot et Billigheds-, men et ligefremt Retfærdighedskrav, og at man, hvad enten man seer paa Sagens Realitet eller den danske Lovgivnings Analogi, maa gjøre Noget overfor disse Møller, der efter Lovudkastet skulle vedblive at betale Møllestyld. Hvis man vil hæve deres Ret uden Vibe, kommer det Mærkværdige frem, at man tager Næringen fra dem, og samtidsigt ikke alene beholde de Afgifterne, men man forøger endog deres Byggningsafgift med 50—60 pCt. Jeg kan derfor ikke troe Andet, end at Regjeringen vil være villig til at ordne dette Forhold i Analogi med den danske Lovgivning. Hvis den nemlig ikke gaar ind derpaa, seer jeg ikke rettere, end at den til Syvende og Sidst vil komme til at betale de vedkommende Møllere det Tab, de lide; det er, troer jeg, ogsaa Møllernes Anskuelse, og det er en Anskuelse, som de efter Tidens Medførs meget naturligt ere komne til at lægge ind i § 12 i Loven af 16de Februar 1866. Der er endnu et Forhold, som jeg kun nødtigt berører, og som jeg skal omtale ganske kort. Det er klart, at der for Sagten skal erlægges en Afgift, og, da Sagtrenten i disse Egne tilhører Kongen, bliver Afgiften altsaa et Slags Skat. Jeg skal nu ikke forsvare Ciernes Anskuelser paa disse Steder og sige, at de have en ligefrem Ret til at forlange Sagten frit; men jeg skal dog gjøre opmærksom paa det løsterlige Forhold, at Sagten i disse Egne engang har været skjenket Beboerne; men man tog den tilbage igjen. Det seer mærkværdigt ud. Jeg vil ikke paastaae, at den Mand, der tager sine Gaver tilbage, faaer, som man siger, sorte Børn, men, dersom Had, passiv Modstand og i det Hele bittere Følelser ligeoverfor Regjeringen kunne betragtes som sorte Ting, saa vil jeg sige, at ingen Foranstaltning af den slesvigste Regjering har truffet Beboerne saa haardt som denne Foranstaltning, hvorved man fratog Beboerne den frie Sagtret, efter engang at

have skjenket dem den. Man har ganske vist i disse Egne ventet at faae den skjenket paany; men naar det engang er fastslaaet ved Lov, at de ikke skulle have den, kunne de naturligvis ikke gjøre Retstrav gjældende paa den. Det er en Afgift, som vel kun er ringe, men den vurderes høiere end de Skillingen, den fordrer, paa Grund af den mærkværdige Fremgangsmaade, der har været brugt. Der er i Loven berørt Fæstesteder; ogsaa dette Udtryk bringer mig til at tænke paa Møllerne. Arvesæstesteder ere jo aabenbart ogsaa Fæstesteder, og man kan altsaa spørge: Skulle Arvesæstemøller indbefattes under den i § 6 indførte Bestemmelse om Afsløningen af Fæste? Jeg troer nu ikke, at det har været Meningen med § 6; men jeg seer ikke Andet, end at de maaskee kunne lægges ind deri. — Nu er det ganske klart for mig, og jeg seer det saa godt som Noget, at det er af yderste Vigtighed at paastynde denne Lovs Fremme. Der er kun 41 Dage tilbage til det Tidspunkt, da den danske Lovgivning træder i Kraft, og, skjøndt jeg ikke vil sige, at det er en Umulighed at indføre selve den danske Skattelovgivning til den Tid, den 1ste April, naar denne Lov ikke er særdiv, da det forekommer mig, at der, da Statterne først skulle betales senere i Aaret, dog var en Mulighed for Skattelovens Indførelse tilstede, skal jeg dog erklære, at det vilde være mig høist ubehageligt, om Loven ikke kunde komme ud inden den Tid; men jeg kan dog alligevel ikke affee fra, at det forekommer mig, at de Endringer, som bør efter min Mening foretages, kun kunne komme frem igjennem et Udvalg, som naturligvis vil have den Pligt at fremme Arbejdet i den størst mulige Skynding. Jeg skal, som sagt, erklære, at jeg kan ikke Andet end holde paa den Anskuelse, som den ærede sidste Taler fremsatte, at et Udvalgs Medsættelse vil være en Nødvendighed. Det er jo ogsaa soleklart, at Loven ikke alene directe berører disse Districter, men ogsaa indirecte mange større Districter, som Enhver af os selvfølgelig tænker meget paa.

Rettelser i Kirke- og Underviisningsministerens Foredrag.